

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych
Biuro Analiz

BIULETYN

nr 64 (168) • 23 października 2003 r. • © PI&M

nr egz. PI&M 320

Redakcja: Krzysztof Bałon, Sławomir Dębski (redaktor naczelny), Dorota Dołęgowska (redaktor techniczny),
Maciej Krzysztofowicz, Urszula Kurczewska, Wiesława Lach (sekretarz Redakcji)

Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1511 w sprawie Iraku z dnia 16 października 2003 r.

Rafał Tarnogórski

Projekt nowej rezolucji w sprawie Iraku (dokument S/2003/992 z 15 października 2003 r.) przedstawiły Radzie Bezpieczeństwa: Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Hiszpania oraz Kamerun. Dnia 16 października 2003 r. został on jednomyślnie przyjęty jako rezolucja Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych nr 1511 (dokument S/RES/1511). Jest to trzecia rezolucja w sprawie Iraku uchwalona przez Radę Bezpieczeństwa od zakończenia interwencji wojskowej¹. Poprzednia rezolucja RB nr 1500 z 14 sierpnia 2003 r. przyczyniła się do stabilizacji sytuacji w Iraku. Nie zawierała jednak postanowień dotyczących udzielenia mandatu ONZ wojskom uczestniczącym w operacji stabilizacyjnej. Nie wyrażono w niej także jednoznacznego poparcia dla Rady Rządzącej Iraku, jako organu tymczasowej administracji irackiej². Między innymi z tych powodów, Stany Zjednoczone podjęły prace nad projektem kolejnej rezolucji, który został zaprezentowany państwom członkom Rady Bezpieczeństwa 3 września 2003 r. i stanowił punkt wyjścia do dalszych uzgodnień³. Projekt rezolucji z 15 października 2003 r. powstał w wyniku przeprowadzonych konsultacji, a po przyjęciu bez zmian w dniu 16 października tego roku, uzyskał moc obowiązującą. Rezolucja nr 1511 jest obszerna, liczy 26 ustępów, jej merytoryczne postanowienia można podzielić na sześć ogólnych kategorii, dotyczących odrębnych grup zagadnień.

Najważniejsze postanowienia zawarte są w ustępach dotyczących **międzynarodowych sił zbrojnych w Iraku**. Postanowienia rezolucji, analogicznie do rezolucji nr 1483, wprowadzane są przez odwołanie do rozdziału VII Karty Narodów Zjednoczonych, dotyczącego podejmowania akcji w razie zagrożenia

¹ Zob. B. Górka-Winter, *Interwencja w Iraku – kolejna faza „wojny z terroryzmem*, „Biuletyn” (PISM), nr 16 (120) z 20 marca 2003 r.; R. Tarnogórski, *Interwencja w Iraku a prawo międzynarodowe*, „Biuletyn” (PISM), nr 19 (123) z 25 marca 2003 r.; J. Dołęga, B. Górka-Winter, *Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1483 w sprawie Iraku z dnia 22 maja 2003 r.*, „Biuletyn” (PISM), nr 30 (134) z 27 maja 2003 r.

² Zob. R. Tarnogórski, *Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1500 w sprawie Iraku z dnia 14 sierpnia 2003 r.*, „Biuletyn” (PISM), nr 47 (151) z 25 sierpnia 2003 r.

³ Zob. K. Bałon, *Projekt nowej rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie Iraku z dnia 3 września 2003 r.*, „Biuletyn” (PISM), nr 54 (158) z 22 września 2003 r.

pokoju, naruszenia pokoju i aktów agresji. Preambuła rezolucji stwierdza *expressis verbis*, iż sytuacja w Iraku w dalszym ciągu stanowi zagrożenie dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Operacja stabilizacyjna w Republice Iraku została zatem uznana przez Radę Bezpieczeństwa ONZ za uprawnioną akcję wojskową, prowadzoną zgodnie z postanowieniami art. 42 Karty NZ w celu utrzymania lub przywrócenia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Tekst rezolucji RB nr 1511 można traktować jako ukoronowanie zabiegów Stanów Zjednoczonych dla uzyskania legitymizacji i umiędzynarodowienia operacji wojskowej w Iraku, w oparciu o system zbiorowego bezpieczeństwa ONZ. Postanowienia dotyczące sił wielonarodowych w Iraku stanowią niemal dosłowne powtórzenie propozycji zawartych w projekcie przedstawionym przez Stany Zjednoczone w dniu 3 września 2003 r.⁴ W rezolucji nr 1511 zobowiązano Radę Bezpieczeństwa do dokonania przeglądu zadań i potrzeb sił wielonarodowych w terminie nie późniejszym niż rok od uchwalenia niniejszej rezolucji, tzn. do 16 października 2004 r. Zaznaczono, iż mandat tych sił wygaśnie wraz z wyłonieniem reprezentatywnego i mającego uznanie międzynarodowe rządu. Jednocześnie nie wykluczono możliwości przedłużenia mandatu sił międzynarodowych, przy uwzględnieniu w tej kwestii stanowiska przyszłego rządu irackiego.

Druga grupa zagadnień odnosi się do **statusu Tymczasowej Władzy Koalicji**. Przepisy dotyczące statusu Tymczasowej Władzy Koalicji zamieszczone w rezolucji nr 1511 (ust. 1) nie mają swoich odpowiedników w amerykańskim projekcie rezolucji z dnia 3 września 2003 r.⁵ Można sądzić, iż Stany Zjednoczone uwzględniły w tym przedmiocie stanowisko wyrażane przez innych członków Rady Bezpieczeństwa. Potwierdzając suwerenność i integralność terytorialną Iraku, Rada Bezpieczeństwa ONZ wyraźnie podkreśla przejściowy charakter władzy zwierzchniej sprawowanej nad Irakiem przez Tymczasową Władzę Koalicji, do czasu wyłonienia reprezentatywnego i mającego uznanie międzynarodowe irackiego rządu. Rezolucja wzywa Tymczasową Władzę Koalicji do zwrócenia władzy narodowi irackiemu tak szybko, jak będzie to wykonalne oraz nakłada na nią obowiązek składania Radzie Bezpieczeństwa raportów w tej kwestii. Raporty te mają być sporządzane we współpracy z Radą Rządzącą Iraku i sekretarzem generalnym ONZ.

Trzecią grupą zagadnień są przepisy normujące **status Rady Rządzącej Iraku i tymczasowej administracji irackiej**. W odniesieniu do nich, w rezolucji zawarto większość przepisów z przedstawionego we wrześniu projektu⁶. Istotna zmiana pojawia się w ustępie 4 przyjętej rezolucji, w którym Rada Bezpieczeństwa ONZ „określa” (*determines*) Radę Rządzącą Iraku i jej ministrów jako zasadnicze organy (*the principal bodies*) tymczasowej administracji Iraku (nie przesądzając o drodze ich możliwej ewolucji). Ucieleśniają one (*embodies*) suwerenność państwową Iraku do czasu wyłonienia uznanego międzynarodowo rządu, który przejmie wykonywanie suwerenności od Tymczasowej Władzy Koalicji. W projekcie na określenie stosunku RB do Rady Rządzącej używano słowa „aprobować” (*endorse*). Wersja przyjęta w rezolucji idzie dalej i nie pozostawia wątpliwości co do statusu Rady Rządzącej Iraku, uznając ją za organ powstały w wykonaniu postanowień rezolucji RB nr 1483. Rezolucja powtarza za projektem wezwanie do przygotowania we współpracy z Tymczasową Władzą Koalicji i ze specjalnym przedstawicielem sekretarza generalnego ONZ harmonogramu i programu prac nad projektem nowej konstytucji Iraku oraz do przeprowadzenia demokratycznych wyborów. Prace te powinny się zakończyć do 15 grudnia 2003 r.⁷

Kolejna grupa zagadnień dotyczy **roli ONZ w Iraku**. W stosunku do projektu z 3 września 2003 r. w uchwalonej rezolucji zmieniono brzmienie odpowiedniego ustępu. Postanawia się, iż ONZ powinna zwiększyć swoją żywotną rolę w Iraku (*should strengthen its vital role in Iraq*, w projekcie było: *should play a vital role in*

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Zob. K. Balon, *Państwo irackie w świetle projektów konstytucyjnych*, „Biuletyn” (PISM), nr 46 (150) z 18 sierpnia 2003 r. oraz *Pierwszy etap procesu konstytucyjnego w Iraku (13 lipca–30 września 2003 r.)*, „Biuletyn” (PISM), nr 58 (162) z 8 października 2003 r.

Iraq) poprzez dostarczanie pomocy humanitarnej, wspieranie odbudowy gospodarczej i tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju oraz wzmożenie wysiłków na rzecz przywrócenia i ustanowienia reprezentatywnych instytucji rządowych na szczeblu krajowym i lokalnym. Roli ONZ poświęcono w rezolucji tylko jeden ustęp. Rezolucja RB nr 1511 w porównaniu z dwiema poprzednimi rezolucjami nie przynosi zmian w statusie misji ONZ w Iraku.

Kolejna grupa zagadnień wiąże się ze **sprawami finansowymi** i zawiera w zasadzie (z pewnymi zmianami) postanowienia znane z wrześniowego projektu. W rezolucji zamieszczono także **potępienie przez Radę Bezpieczeństwa aktów terrorystycznych w Iraku**.

Treść rezolucji oraz sposób jej przyjęcia pozwala traktować uchwalenie rezolucji nr 1511 jako sukces amerykańskiej dyplomacji. Unormowania rezolucji idą nawet dalej niż Stany Zjednoczone proponowały w swoim wrześniowym projekcie. W ten sposób Stany Zjednoczone uzyskały autoryzację dla użycia siły w Iraku. Mandat ONZ dla sił stabilizacyjnych oznacza w bliskiej przyszłości poszerzenie ich składu o kontyngenty z nowych państw (Turcji, Pakistanu). Jednomyślność w Radzie Bezpieczeństwa pozwala przypuszczać, iż w toku negocjacji nad projektem rezolucji ostatecznie osiągnięto kompromis pomiędzy członkami RB dotyczący odbudowy Iraku, jakkolwiek we wspólnym oświadczeniu, wydanym po głosowaniu Francja, Niemcy i Rosja stwierdziły, że rezolucja nie uwzględnia w odpowiedni sposób roli Narodów Zjednoczonych, szczególnie w procesie politycznym. Państwa te uznały tempo przekazywania odpowiedzialności narodowi irackiemu za niesatysfakcjonujące. W tym kontekście stwierdzono, że nie zostały stworzone warunki podjęcia zobowiązań wojskowych ani dalszych wkładów finansowych, wykraczających poza obecne zaangażowanie tych państw.

OGŁOSZENIA

Publikacje Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych
Seria wydawnicza „Wykłady Publiczne”

Polska w Unii Europejskiej. Jaka polityka zagraniczna?

ISBN 83-918046-6-6, Warszawa 2003, s. 112

Jerzy Buzek

Prezes Rady Ministrów (1997–2001)
wykład dnia 23 października 2002 r., s. 7

Józef Oleksy

Prezes Rady Ministrów (1995–1996)
wykład dnia 26 listopada 2002 r., s. 21

Waldemar Pawlak

Prezes Rady Ministrów (1992, 1993–1995)
wykład dnia 17 grudnia 2002 r., s. 29

Hanna Suchocka

Prezes Rady Ministrów (1992–1993)
wykład dnia 23 stycznia 2003 r., s. 35

Jan Olszewski

Prezes Rady Ministrów (1991–1992)
wykład dnia 27 lutego 2003 r., s. 53

Jan Krzysztof Bielecki

Prezes Rady Ministrów (1991)
wykład dnia 27 marca 2003 r., s. 61

Tadeusz Mazowiecki

Prezes Rady Ministrów (1989–1991)
wykład dnia 24 kwietnia 2003 r., s. 73

Włodzimierz Cimoszewicz

Prezes Rady Ministrów (1996–1997)
wykład dnia 22 maja 2003 r., s. 81

Ryszard Stemplowski

Dyrektor Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych
s. 95

*Sprzedaż w Instytucie
oraz w wybranych księgarniach (www.pism.pl/ksiazki-ksiegarnie.html)*